

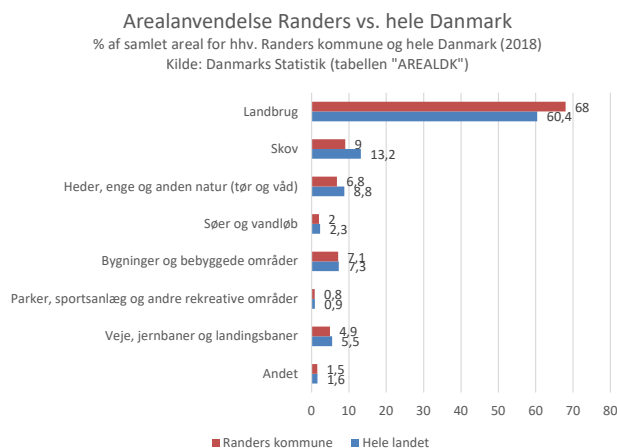


05

DET ÅBNE LAND, NATUR OG TURISME

Det åbne land skal rumme en lang række interesser. I 2017 opgjorde Teknologirådet arealbehovet i 2050, hvis alle nationale planer, målsætninger, forventninger til byvækst, ønsker til forbedring af natur og friluftaktiviteter mv. skulle gennemføres: Svaret var 130-140 % af Danmarks areal. Der er ikke plads til alle ønsker – arealanvendelsen skal prioriteres, og der skal tænkes multifunktionelt.

Randers Kommune dækker knap 75.000 hektar. I forhold til landsgennemsnittet er der en større andel af landbrugsjord og relativt få skove og beskyttede naturområder, se figur 1.



Figur 1: Arealanvendelsen i Randers i forhold til hele Danmark (Danmarks Statistik 2018)

Kommuneplan 2021 indeholder konkrete arealudlæg til de forskellige anvendelser, og tilsvarende udpeges arealer til fremtidig byvækst. Kommuneplanen angiver, at det åbne land skal rumme forskellige interesser. De 75.000 hektar skal bruges så klogt som muligt.

Det åbne land er levested for dyr og planter, rammen om oplevelser, landskabet, og et vigtigt produktionsland for landbrug og ressourceproduktion såsom træ og råstoffer til byggeindustrien samt vedvarende energi.

Klimaplan 2050 indeholder tiltag, som skal sikre at drivhusgasudledningen i 2030 er reduceret med minimum 70 % i forhold til 1990, samt klimaneutralitet uden scope

Rift om arealerne	I dag	År 2050	Borgernes prioritering, gennemsnit
Landbrug	61%	55-65%	49%
Skov	15%	20-35%	18%
Natur og Klimatilpasning	12%	25-30%	16%
Energi	1%	10%	4%
Sommerhuse, fritidsaktiviteter, turisme	1%	1,5%	3%
Byområder	8%	10%	9%
Veje, baner og andre anlæg	2%	3%	2%

Tabel 1: Opgørelse af anvendelsen af Danmarks areal "i dag" (2017), og arealbehov til vedtagne planer, mål og forventet udvikling frem mod 2050. Tilsammen er der behov for op mod 140 % af det areal, vi har til rådighed. Forskerne bad desuden en borgergruppe i projektet prioritere udviklingen, hvis der kun var 100 %. Kilde: Prioritering af Danmarks areal i fremtiden, Teknologirådet 2017

3 i 2050. Flere tiltag medfører et konkret arealbehov, som skal indarbejdes i kommuneplan 2025 fx skovrejsning, vådområder og vedvarende energianlæg.

Udviklingen i det åbne land skal drives af de brede samarbejder pga. de mange interesser, og fordi opgaven ikke udelukkende kan løses af kommunen, der ikke er den store jordbesidder. Af samarbejder kan nævnes frivillige aftaler med lodsejere, eks. trampestier omkring landsbyer, andre aktører eks. Naturstyrelsen med nationalpark og Nordre fælle, fonde f. eks. til etablering af støttepunkter, turismeaktører og andre kommuner, fx Gudenåstien.

Skove

I 2018 var ca. 9 % af kommunens areal dækket af skov svarende til ca. 6730 hektar. Det nationale mål er 20-25 %, og det nås med klimaplanens målsætning. De seneste år er der plantet ca. 170 hektar skov årligt. Hvis delmålet om 3.000 hektar ny skov i 2030 skal nås, skal skovrejsningen øges til ca. 375 hektar årligt, svarende til ca. 525 fodboldbaner.

Vådområder

Der er i dag cirka 2300 hektar vådområder i Randers kommune. Arealet skal næsten fordobles frem mod 2050, jf. Klimaplanen. Fra 2005-2018 blev 11,5 hektar omlagt til permanent vådområde, og 400 hektar til periodisk vådområde. Der er udpeget ca. 7530 hektar potentielle vådområder i Kommuneplan 2021.

Vedvarende energi fra vind og sol

Randers Kommune huser én større vindmøllepark ved Overgaard i den nordøstlige del af kommunen, hvor der p.t. er planlagt for 46 vindmøller på 150 m's højde, samt en række mindre vindmølleområder, der ligger spredt i kommunen. I 2016 traf byrådet beslutning om at udvide vindmølleparken ved Overgaard som et led i en strategi om på sigt at samle alle vindmøller ved Overgaard og nedlægge de mindre vindmølleområder, efterhånden som møllerne blev udslidt.

Det åbne land skal indeholde mange interesser: Landbrug, skov, natur, klimatilpasning, energiproduktion, turisme, fritidsaktiviteter, byvækst, infrastruktur, landskab mv.

Klimaplan 2050 fastlægger, at kommunen skal være selvforsynende med grøn energi. Det kræver en øget produktion af vedvarende energi med 1130 TJ/år i 2050, svarende til 9 nye 150 m høje vindmøller og 340 hektar solceller, eller ca. 600 hektar solceller alene. Dog skal der derudover opstilles yderligere VE-anlæg til erstatning for de mindre vindmølleområder, som tages ud af

drift i perioden, samt til dækning af et eventuelt stigende fremtidigt energibehov, og til produktionen i eventuelle Power-to-X-virksomheder.

Folketinget har 15. marts 2022 indgået en ny aftale om udvikling og fremme af brint og grønne brændstoffer ("Power-to-X strategi"). Regeringen vil i den forbindelse fremlægge en plan for udbygning af vedvarende energi, som sikrer, at Danmark i 2030 er nettoeksportør af grøn energi. Der kan i den forbindelse blive stillet større krav til kommunens udbygning af vind- og solenergianlæg på land, end forudsat i Klimaplan 2050.

Der er modtaget ansøgninger om to vindmølleprojekter – ved Overgaard og Kondrup. Desuden er der modtaget ansøgninger om en række større solcelleanlæg i det åbne land på sammenlagt ca. 1.800 hektar. Solcelleanlæg kan potentielt indgå i synergi med fx biodiversitet, grundvandsbeskyttelse mv.

	Etableres senest i 2030	Etableres senest i 2050
Skov	3000 hektar (heraf 15% kommunal skov)	9000 hektar (heraf 15% kommunal skov)
Vådområde	650 hektar	2000 hektar
Vedvarende energi	Er dækket indenfor eksisterende planlægning	1130 Tj/år - fx som 340 hektar solceller og 9 vindmøller (150 m høje)

Tabel 2. Målsætninger fra Klimaplan 2050. Areal der skal omdannes for at nå klimamålene. Både tal for 2030 og 2050 er nyt areal i forhold til niveauet i 2018.

Ny natur og fremme af biodiversitet

Store sammenhængende naturområder er en nøglefaktor for en natur i trivsel, hvor mange arter kan vokse til et antal, som er levedygtigt både nu og på længere sigt. Det er vigtigt, at naturarealerne ligger så tæt, at arterne kan vandre mellem arealerne.

Klima-, Natur- og Miljøpolitikken fra 2019 understreger, at der skal være områder i kommunen, hvor biodiversitet i sig selv er det overordnede mål for området, og hvor plejen af området tilpasses dette mål.

Fra Kommuneplan 2017 til Kommuneplan 2021 steg andelen af eksisterende naturområder fra 11,5 % til 13,1 % af kommunens areal. Eksisterende økologiske forbindelser, der fungerer som spredningskorridorer for dyr og planter mellem naturområder, var uforandret på 16,3 %. Udpegningerne overlapper flere steder hinanden.

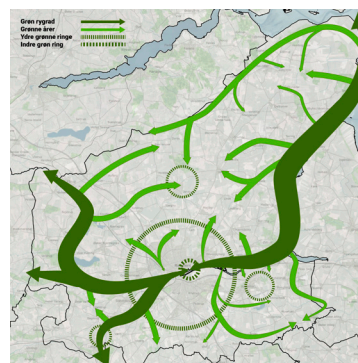
I Kommuneplan 2021 er der udpeget arealer til potentiel natur og potentielle økologiske forbindelser. Det er især indenfor disse udpegninger, at ny natur bør etableres. I

alt er ca. 30 % af kommunen udpeget til eksisterende og potentiel natur/økologiske forbindelser.

Grøn struktur giver sammenhængende naturområder

Den grønne struktur i Kommuneplan 2021 udpeger konkrete rekreative områder og grønne kiler, hvor byudvikling skal undgås. Den grønne struktur sigter både på at beskytte eksisterende grønne områder i byerne og sikre sammenhængen til naturområder i det åbne land, så mennesker, dyr og planter kan bevæge sig i grønne omgivelser mellem land og by.

I Kommuneplan 2021 blev retningslinjerne for den grønne struktur udbygget med en principskitse for hovedstrukturen i den grønne struktur. Den viser, at ådalene og fjorden er kommunens grønne rygrad, og at grønne områder og naturområder i landdistrikterne skal søge at knytte sig op på denne. De sammenhængende naturårer skal suppleres af lokal natur omkring byerne.



Figur 2. Principskitse for Grøn struktur i Kommuneplan 2021.

Bynær natur og skov

I Klima-, Natur- og Miljøpolitikken fremgår, at der skal skabes mere bynær natur og forbedrede adgangsmuligheder til naturen.

Jo tættere vi bor på natur, jo mere benytter vi den. Undersøgelser fra Realdania viser, at nærhed til naturen er den vigtigste årsag til, at vi bor, hvor vi bor efterfulgt af nærhed til byen og boligens størrelse.

En investering i bynær natur er derfor samtidig en investering i bosætning og det gode hverdagsliv. Naturen giver desuden børn mulighed for leg og læring, forebygger stress, virker sundhedsfremmende og giver bedre livskvalitet for både ung og gammel.

Ved mange landsbyer i kommunen er der i dag begrænsede muligheder for at komme ud i naturen, og generelt er kommunen fattig på skov.

Friluftsliv og oplevelser i naturen

Stier og støttefaciliteter til friluftsliv kan understøtte de store og små oplevelser i naturen. Der findes en række naturområder, fiskepladser, strande, kanooptagningspladser, lystbådehavne, shelters, fugletårne, hunde-skove mv., som fungerer som udflugtsmål. Randers kommune indeholder både regionale cykel- og vandre-ruter såsom Trækstien/Gudenåstien fra Randers til Silkeborg og Lodstien mod Udbyhøj, og en masse lokale vandreruter, som ofte ligger isoleret uden oplagte sammenkoblinger. I Kommuneplan 2021 blev der udpeget en række potentielle nye rekreative stier, som kan sammenbinde eksisterende ruter eller skabe ad-gang til nye områder for gående og cyklister, fx langs Randers Fjord på syd- og nordsiden. Konkrete projekter forudsætter finansiering, hvis de skal gennemføres.

Turisme - overnatningsmuligheder

Turister kan i dag finde overnatningsmuligheder på tre campingpladser, på en række hoteller, i shelters eller i sommerhusområdet ved Sødring ved Udbyhøj. Der er kendskab til ønsker om sommerhusområder.

Nye sommerhusområder i kystnærhedszonen kan kun udlægges med et landsplandirektiv efter ansøgning fra kommunen. Hvis byrådet ønsker at ansøge om et nyt sommerhusområde forudsættes en kommunal beslutning, der fx kan forankres i planstrategien. Nye sommerhusområder kan ikke placeres indenfor strandbeskyttelseslinjen eller i områder med landskabs- og naturbeskyttelsesinteresser. Randers Kommune har i sommeren 2021 afgivet høringssvar til forslag til landsplandirektiv med forslag om ændrede tildelingskriterier ved tildeling af sommerhusområder. Med de nuværende kriterier kan der ikke udpeges sommerhusområder i kommunen.

Udviklingsområder i kystnærhedszonen

Som udgangspunkt kan kommunerne kun planlægge for ny byzone og anlæg i landzone indenfor kystnærhedszonen, hvis der er en særlig planmæssig begrundelse for kystnær placering. Dette krav kan lempes, hvis et område udpeges som udviklingsområde af Plan- og boligstyrelsen.

Bolig- og Planstyrelsen har annonceret, at der i 2023 kommer en ny ansøgningsrunde, hvor kommunerne kan ansøge om udpegning af udviklingsområder i et landsplandirektiv. Hvis Randers Kommune vil ansøge, skal den kommunalpolitiske beslutning fremgå af planstrategien.

Hvad er igangsat

Skovstrategi

Administrationsgrundlag for solcelleanlæg

Vådområdestrategi

Værktøjskassen

Jordkøb til skove, vådområder, sammenhængende natur mv. eller støtte private tiltag.

Understøtte rekreative kiler til bynær natur (fx jordkøb).

Udlægge og fastholde grønne kiler i kommuneplanen til bynær natur.

Udarbejde dialogværktøj til værdisætning af natur og grønne elementer i byudviklingen.

Arbejde endnu mere med bæredygtighed i planlægningen inspireret af certificeringer på bydelsniveau.

Samarbejder med aktører i det åbne land

Strategiske overvejelser

Hvordan sikres, at der sker en balanceret afvejning af arealinteresserne i det åbne land?

Hvad skal arealerne anvendes til?

Hvad er de vigtigste hensyn at prioritere?

Er der noget som ikke skal prioriteres?

Hvad vil Byrådet understøtte med investeringer, fx i den grønne rygrad, skovrejsning, lavbundsområder og lignende?